

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani

Kmetijska šola na Grmu

prične z mesecem novembrom novo šolsko leto 1912/13. Zimska šola traja dve zimi od novembra do konca marca. Priporočamo to šolo pred vsem sinovom iz živinorejskih in poljedelskih krajev in sploh mladeničem, ki morejo le po zimi od doma. Mladeniči, ki so kaj bolj šolani, se morejo sprejeti tudi v II. tečaj zimske šole, tako da ostanejo le pet mesecev na šoli. Letna šola traja od novembra do konca oktobra in je namenjena pred vsem sinovom iz vinorodnih krajev naše dežele. Za sinove kranjskih posestnikov je razpisanih **36 prostih mest**. Plačujoči učenci pa plačujejo z ahrano in stanovanje po 30 K na mesec. Prošnje za sprejem v šolo je vložiti zadnji čas do **15. septembra t. l.** na ravnateljstvo kranjske kmetijske šole na Grmu, kjer se dobe tudi vsa potrebna pojasnila.

Misli in izreki.

Vera je želja naše duše razumeti resnico.

Človek najde resnico šele po dolgem iskanju in po mnogih zmotah.

Pravo vrednost daje človeku izobrazba in značaj. Zato ne moremo presojati človeka samo po zunanji telesni lepoti. Šele izobrazba srca in razuma daje telesu pravo vsebino in plemenitost.

Bodi vedno pravičen! Pomisli, da se vrne vsaka krivica, ki jo prizadeneš svojemu bližnjemu, nadte ali nad tvojo družino s potrjeno silo. Kakor seješ, tako boš žel.

Sunflower: Naša duša je podobna hiši, v katero vrejo skozi odprta vrata ljudje. Če imamo svojo dušo odprto za vse misli brez izjeme, pridejo vse notri in pušče tam svoje vtiske, naj si bo to že bolezen, beda ali revščina. Če pa zapremo vrata v svojo hišo in jih odpiramo samo **povabljenim gostom**, namreč čistim, plemenitim mislim, nam to koristi v vsakem oziru: postanemo duševno krepkejši in živimo v miru z okolico.

Naša mladina.

Gospod urednik! Gotovo boste tudi priprostemu kmečkemu mladeniču dali toliko prostora v vašem cenj. listu, da objavi naslednji članek, tihoč se naše mladine.

Če govorim o naši mladini, imam pred vsem v mislih našo kmečko in delavsko mladino po deželi. Pa si oglejmo nekoliko bližje to našo mladino. Vsakemu je znano, kako se trudijo na eni strani naši mednarodni klerikalci na vse načine, da bi si pridobili vso mladino pod svojo komando, na drugi strani pa zopet steza mednarodni socijalni demokratizem svoje prste po naši mladini. Cilj obeh pa je, privedi mladino tako daleč, da pozabi svojo narodnost, da pozabi, da je naša mladina tudi, in to še precej močan člen našega slovenskega naroda.

In kaj vidimo po deželi? Klerikalni gosposdije vabijo našo mladino v farovže, v društva, ki se imenujejo po krivici **izobraževalna**. Tam jo vzgajajo na vse načine, kak mora biti slovenski mladenič ali slovenska mladenka, da se zamore prištevati vojščakom mednarodnega klerikalizma. Na razpolago so tam mladini razna predavanja, klerikalni časopisi, knjige, razne gledališke predstave, telovadni nastopi v orolovskih odsekih itd. In pri nas? Kaj pa se stori z naše, to je napredne strani za mladino? Imeli smo pač nekaj podobnih društev, ki so pa vsled preslabega vodstva v kratkem zaspala. Sedaj pa nimamo razun v krajih, kjer je Sokol razprostrl svoja krila — prav nič. Res je tukaj treba upoštevati dejstva, da je klerikalcem lahko pridobivati mladino na svojo stran, ker imajo na razpolago toliko sredstev, a kljub temu pa mi tudi ne smemo križem držati rok in čakati, da nam naši nasprotniki ugrabijo vso mladino v svoje, nikdar polne kremplje. Tudi mi se moramo zganiti in upam, da še ni vse zamujeno.

Pa poreče morda kdo: naša mladina, to posebno kmečka in delavska, sama nima nobenega interesa na tem, da bi se kaj organizirala. V celem je to tudi resnica, ali

to nas vendar ne sme plašiti, saj se vendar skoro povsod najde vsaj nekaj mladeničev in deklet, ki jim je na tem, da ostanejo napredni. Zato jih je treba vzbuditi, treba jim je vodstva, ki bi prijelo stvar na pravem koncu, in šlo bi! Seveda, če se za stvar ne bo nihče pobrigal, pa nam zginé še ta mladina v klerikalni ali socijalni demokratični tabor, katera se sedaj čuti napredno. V prvi vrsti pa je seveda stvar na mladini sami in upam da bo šlo, le začeti bo treba.

Tudi vodstvo narodno - napredne stranke naj bi se za mladinsko vprašanje nekoliko zavzelo in upamo, da bo šlo, čeprav smo po deželi zelo prepuščeni sami sebi. Prosimo pa tudi vse tiste, ki bi se za to stvar morda kaj zanimali, da izrečejo svoje mnenje, in upam, da bo uredništvo tega lista upoštevalo vse morebitne želje.

Uredništvo »Slovenskega Doma« pa prosimo, da se zavzame kar mogoče za vprašanje kmečke in delavske mladine na deželi, in upam, da govorim iz srca vse napredne mladine, da bo za to zelo hvaležna, kar bo vedela ceniti posebno s tem, da bo naš kmečki list, »Slovenski Dom«, razširila do zadnje gorske kočice in Slovenskem.

Toraj mladina, vzdrami se in podaj se na delo!

Napreden kmečki mladenič.

Predlog našega dopisnika je umesten, a tudi razveseljiv, ker prihaja iz kmečkih vrst samih. O podobni organizaciji smo namreč mnenja, da more šele tedaj uspevati, kjer je v gotovi širši okolici vsaj nekaj domačinov, ki se za stvar toliko sami zanimajo, da hočejo vzeti v roke. Potem pa pride na vrsto Ljubljana kot središče, kjer se vse te sile zbirajo. Naj se oglašijo mladeniči z dežele, kjer bi bilo kaj zanimanja za organizacijo, in povedo svoje želje in nasvete, nato vzamemo stvar takoj v roke. »Slov. Dom« bi bil prav rad glasilo takšne organizacije. Za vsak kraj zadostuje, posebno s početka, nekaj navdušenih ljudi, da se organizacija osnuje in vzdrži. — **Torej na delo!** — Ured.

Določila mojstrskih preizkušenj.

(Stopi v veljavo 17. avgusta 1912.)

§ 114 a obtnega reda z dne 17. avgusta 1907 določa glede mojsterskih preizkušenj sledeče:

Trgov. minister lahko istim zadrugam za posamezne kategorije ali za sorodne kategorije rokodelskih obrtov, ki na polju vzgajanja obrtnega naraščaja po § 114. lit. e in § 104. b z uspehom izvršujejo svoje dolžnosti, po zaslišanju trgovske in obrtne zbornice in zadrugne zveze, kjer obstoji, prizna pravico, da sprejme v pravila določila o opravljanju preizkušenj za mojstre svojih članov. Zadruga morajo v tem slučaju skleniti posebne preizkušne rede, katere je predložiti v odobrenje deželni politični oblasti.

Pri preizkušnji za mojstre je treba dokazati sposobnost za samostojno izvrševanje obrta na ta način, da napravi preizkušnjo v sestavi proračunov, o znanju knjigovodstva, korespondence in pravnega računanja.

Preizkušni red mora natanko določiti, pod kakšnimi pogoji se prosilci dopuščajo k preizkušnji vobče in posebej tisti, ki ne pripadajo zadrugi; nadalje, kako naj bode sestavljena preizkuševalna komisija, koliko in kakšno gradivo naj se izprašuje, kako naj se pri preizkušnji postopa, kako izpričevalo se naj izda o uspehu, ali če se sme preizkušnja ponoviti in določiti preizkuševalno takso, ki jo je plačati zadrugi v pokritje stroškov.

Trgovinski minister lahko tudi po zaslišanju trgovske in obrtne zbornice, zadrugne zveze in prizadetih zadrug, prizna posameznim zavodom, ki po svoji uredbi jamčijo, da se pri njih opravi preizkušnja za mojstre, kakor ustreza stroki, pravico do izvrševanja mojsterskih preizkušenj za določene obrti, obenem se jim predpiše preizkuševalni red.

Ako se ta pravica podeli strokovnim šolam, se izda dotični ukaz sporazumno z ministrom za bogočastje in nauk

Kdor uspešno napravi mojstersko preizkušnjo in hoče samostojno opravljati obrt, sme nositi naslov izprašanega ali preizkušnega mojstra.

Po dobi petih let, ko stopi ta zakon v veljavo, to je 17. avgusta leta 1912., se z ukazom trgovskega ministra, po zaslišanju trgovske in obrtne zbornice, zadrugne zveze in prizadetih zadrug predpiše v splošnem ali pa za določene kraje, da smejo pri vseh ali pa le pri posameznih rokodelskih obrtih imeti vajence samo tisti obrtniki, ki so z dobrim uspehom prestali mojstersko preizkušnjo.

Ta ukaz pa ne velja za že obstoječe samostojne obrtnike, marveč le za tiste, ki so svojo obrt proglasili po 17. avgustu 1912. leta.

Trgovsko ministrstvo je že leta 1907. izdalo preizkuševalni red za mojsterske preizkušnje, vendar je pa še jako malo

strokovno obrtnih zadrug, ki bi imele pravico za obdržavanje mojsterskih preizkušenj.

Preizkušnja velja torej le za one rokodelce, ki bodo po 17. avgustu 1912 začeli samostojno izvrševati rokodelski obrt in tudi za te ni prisilna. Kdor se neče tej skušnji podvreči, lahko tudi brez te postane samostojni obrtnik, ne sme pa nositi naslov izprašanega mojstra in ne sme imeti nobenega vajenca.

Preizkušnja sama na sebi pa ne bo tako kaj hudega, kakor bi se eden ali drug lahko predstavljal. Predsednike preizkuševalnih komisij bode imenovala obrtna oblast po zaslišanju prizadetih zadrug, zadrugne zveze in pa trgovske in obrtne zbornice. Pri zadrugnih izpraševalnih komisijah izvoli zadruga dva prisednika za dobo treh let in enega tretjega ki pa mora biti strokovni izvedenec za knjigovodstvo in računanje pa odpošlje, oziroma imenuje tudi zadruga.

Obrtna oblast lahko odpošlje k preizkušnji enega svojega zastopnika, ki pa ima le dožnost, paziti na to, da se preizkušnja po odobrenem izpraševalnem redu vrši.

Zadruga lahko tudi že v naprej sestavi listo onih del, ki naj služijo za praktično preizkušnjo dotičnega obrta.

Praktična preizkušnja obstoji v tem, da izdela mojstersko delo pri preizkuševalni komisiji, koder pa to ni mogoče, ima pa izdelati le vzorce risb in načrtov.

Predmeti mojsterskih del ne smejo izprašancu povzročati posebno velikih stroškov in zamude časa, in se je omejiti bolj na risbe in načrte.

Teoretična preizkušnja obstoji pa v tem, da se izpraša o sestavi izvršenega dela, za dobavo surovin in potrebnega orodja, eventualno tudi o poznanju potrebnih strojev. Zadruga lahko tudi sestavi posebno listo, iz katere se izprašanec ustmeno izprašuje.

Preizkušnja v knjigovodstvu in računanju obstoji pa le v zmožnosti enostavnega knjigovodstva, meničnega prometa in oprave pošne hranilnice, kakor tudi o navadni obrtni korespondenci.

Izpraša se tudi v potrebnih zadevah zakonodajstva, zlasti predpisov, ki se tičejo njegovega obrta in delavskega reda.

Izpraševalna taksa ne sme presegati čez 40 kron.

V interesu bodočega obrtništva je, da izve o predpisih preizkušnje mojstrov in se za iste pravočasno pripravi.

Eng. Franchetti.

Razgled po svetu

275 milijonov.

Vojni minister zahteva za topove 275 milijonov kron. Prihodnji mesec se vrši posvetovanje, ali naj se prvi obrok te vsote postavi v proračun prihodnjega leta. Ali bo kmečki davkoplačevalec zmagoval takšno naraščanje davkov? Pomislimo si, kako bi se lahko dvignilo kmetijstvo, če bi šlo vsako leto po 300 milijonov za zboljšanje kmetijstva! Kako bi se tudi dvignila **davčna moč** prebivalstva.

Turške zadeve.

Proti Turkom so zelo slabo razpoloženi tudi Srbi, ki zahtevajo od svoje vlade vojno s Turkom ravnotako, kot Bolgari. Na črnogorsko - turški meji se neprenehoma ponavljajo krvave praske. V sredo so turški vojaki streljali čez mejo na črnogorske kmete, ki so delali na polju. Nazadnje so pa le Črnogorci pognali Turke v beg.

Laško - turška vojna.

Iz te imenitne vojne že dolgo ni nič glasov. Vojskovanja so siti že oboji. Sedaj je tudi turška vlada uradno potrdila vesti, da se vrše v Švici že 14 dni mirovna pogajanja med obema nasprotnikoma. Zato je bil tudi na bojišču zadnje čase mir.

Slovenija

s Polom katoliškega gledališča. Klerikalci so svoj čas po deželi pri volitvah hujskali zoper naprednjake posebno s tem, češ: glejte, naprednjaki dajejo za tako pohujšljivo reč, kot je tejater v Ljubljani, na leto 30.000 kron. — Ker je pa ljudi v Ljubljani vleklo v gledališče vedno bolj, kot v cerkve, so tudi oni osnovali svoj katoliški Ljudski oder v Ljudskem domu. Nakup posestva in ureditev poslopja je veljalo **okrog en četrta milijona kron. Toda samo dve leti so vzdržali: te dni je katoliški terjater propadel!** A kaj so storili: klerikalni deželni odbor je prišel tej polmiji na ta način na pomoč, da hoče kupiti od skrahiranega klerikalnega gledališča za **70.000 kron** oprave za svoje deželno gledališče, opravo, ki se vsa v deželnem gledališču niti ne da porabiti, ker ni narejena za njegove velikosti. Tako se gospodari z **deželnim denarjem!** Potem se pa klerikalci jeze, če jim naprednjaki očitajo, da je postala kranjska **deželna blagajna strankarska blagajna S. L. S.!** Ali mari ni to res, kar se tiče dejstev?

s Dolg čas po klerikalnih društvih. »Domoljubova« priloga »Društvenik« je že večkrat tožila, da klerikalna društva spite da vladajo v njih strašen dolgčas in prisiljenost. V 8. številki je prinesel »Društvenik« zopet tak članek, ki govori zelo od-

kritosrčno, da je kmetom že ljubša gostilna kakor klerikalno društvo, v katerem vse zdeha in se dolgočasí. »Predavatelji — piše »Društvenik« — imajo časih obraze, »kakor bi bili obsojeni«, da morajo pojesti skledo, s ščurki zabeljeno!« in kako predavajo ti klerikalni govorniki? »Društvenik« piše o takem govorniku: »Med govorom, ki ga je govornik počasi govoril, ne da bi spremenil glas ali obraz, ne da bi se ganil, brez vsakega življenja, ne vem, ali je govornik težje čakal konca, ali poslušalci. V sprednjih vrstah se je poslušalcem zdehalo, zakaj so se na tihem pogovarjali, nekateri bolj korajžni so med govorom odšli . . .« Časih smo rekli, naj skuša društvo nadomestiti in izpodriniti gostilno. Kako naj pogrebščina nadomesti in izpodrine svatbo!?« — Tej klerikalni sodbi o klerikalnem izobraževalnem delu ni treba ničesar dostavljati razven tega, kar smo povedali na drugem mestu že o »Orlih«: Vsako društvo je mrtva, nepotrebna zunanost, če nima vsebine. Želja, izpodriniti napredna društva z ustanavljanjem klerikalnih, pa še ne zadostuje, da bi bila ta klerikalna društva tudi — privlačna.

s **Minister v Idriji.** Češki minister Trnka je obiskal tudi Idrijo, kjer so znani državni rudniki za pridobivanje živega srebra. Ob tej priliki se je minister izrazil, kako je država za časa državnega poloma prodala za 2 milijona kron, ker ji donša danes po poldrugí milijon kron dobička na leto. Če država da za razne zboljšave kaka dva milijona, se dobiček še podvoji. Upamo, da država pri tem ogromnem dobičku ne pozabi na zboljšanje delavskih razmer, saj ji delavci znosijo te milijone iz temnega zemeljskega naročja na beli dan!

s **Koroški Slovenci.** Na Koroškem je nas Slovencev 100.000, Nemcev pa 200 tisoč, torej nas je tretjina. A vendar imajo deželnozborskih poslancev Nemci 41, Slovenci pa cela 2, namesto 15. Pri Nemcih pride na 6830 prebivalcev en poslanec, pri Slovencih je pa en poslanec na vsakih 50.000 prebivalcev. Ali je to pravično? — Takšni so uspehi »Slovenske ljudske stranke« na Koroškem, tiste stranke, ki je baje — vsemogočna! Koroški Slovenci ne zanašajte se na klerikalce, vzdramite se, postanite napredni, lotite se sami dela po načelu samopomoči in bodočnost bo vaša!

s **Kaj nam piše rojak iz Amerike.** Cenjeno uredništvo »Slovenskega Doma«! Kakor vidim zadnji čas, vlada veliko zanimanje za napredni list »Slovenski Dom«. Jaz ga že delj časa berem in opazujem njegove članke. Čeprav nisem bil dozda naročnik, bral sem ga vse eno. Ali ga je bolj težko k rokam dobiti, če ni človek naročnik. Ga vsak tako skrbno skriva, ko kača noge. Ako sem ga šel slučajno h kateremu fehtat, mi je rekel: »Veš ti, kar resnično ti povem, jaz se bojim, da se ne

bi izgubil, jaz vsako številko shranim.« Tako sem prevedel, da za nič se ne dobi. Pošiljam pet kron za celoletno naročnino po tvrdki gosp. Franc Sakser. Pozdravljam vse napredne Slovence potom uredništva »Slovenskega Doma«. Vaš novi naročnik J. P., Cleveland, Ohio, U. S. A.

s **Strahovita rodbinska žaloigra na Bledu.** Na Bledu je zblaznela neka mati in je zaklala svoje 4 otročiče. Nato je izgnila. Ljudje so mislili, da je skočila v jezero. Toda pozneje se je izkazalo, da je bila pod streho skrita in je gledala, kako so hodili ljudje kropit pomorjene otroke. Ko so je vprašali, za kaj je to naredila, se je izrazila, da zato, da bi tudi oni enkrat ne zblazneli, kot ona. Nesrečna mati je namreč iz rodbine, ki je podvržena duševnim boleznim. Zadnji čas bi že bilo, da bi se tudi pri nas vpeljalo, kar v Ameriki vpeljavajo, da bi poleg duhovnika in jurista dobil pri dovoljenju o sklepanju zakonov glavno besedo — tudi zdravnik. Le na ta način si vzredimo krepak rod, če se ljudem iz telesno ali duševno ničvrednih rodbin prepove ženitev in možitve; s tem se prepreči, da bi se dogajale take nesreče, kot je bila rodbinska nesreča na Bledu. Že zdrava pamet nam vendar pravi, da morejo roditi telesno krepke in duševno čile otroke le v vsakem oziru zdravi starši!

o Ljubljanska okolica o

lj **Št. Vid nad Ljubljano.** Šentvidski »Sokol« priredi v nedeljo, dne 8. septembra veliko vrtno veselico, združeno z javno telovadbo. Ker je tukajšnje Sokolstvo od klerikalcev zelo ogroženo in ker se naši Sokoli zelo pridno udeležujejo ljubljanskih in okoliških sokolskih prireditev, je pač sveta dolžnost, bodisi Sokolstva, kakor tudi drugega občinstva iz Ljubljane in okolice, da se te veselice v največjem številu udeleži. Natančnejši spored priobčimo v prihodnji številki.

lj **Zgodba o kaplanu in krompirju.** Na Jgu kaplanuje mož, ki sliši na ime Golmajer. Kaplan sicer strastno sovraži naprednjake, kar ga pa čisto nič ne ovira, da bi ne hodil po bero tudi k sovražnim liberalcem. Nekega lepega dne je prišel po bero tudi k nekemu naprednemu posestniku v Iško vas. Dobil je vsega, več kakor mu pristoja. Toda, še mu ni bilo dovolj, zahteval je še krompirja. Posestnik mu je rekel: »Če se ne boste v politiko mešali, pa si ga naložite, kolikor ga hočete.« Ko je kaplan to obljubil, je šel v posestnikovo klet ter si nabasal krompirja, kolikor ga je hotel. Toda kaplan ni ostal mož beseda. Mešal se je v politiko in delal zdražbo kakor preje. Pa je prišel posestnik iz Iške vasi te zahteval krompir nazaj, ker kaplan ni ostal mož beseda, da se radi krompirja ne bo mešal v politiko. Sedaj je bil ogenj v strehi. Kaplan se je jel rotiti, da se bo posestniku maščeval in da ga bo spravil

v luknjo, a krompirja pa vendarle ni dal nazaj. In izpolnil je svojo grožnjo: dvakrat je ovadi posestnika zaradi volitve državnemu pravdniku, toda obakrat je pogorel. Sedaj ima sicer še krompir, a ima tudi — blamažo. — To je zgodba o krompirju, politiki in kaplanu.

lj **Sad klerikalne izobrazbe pri D. M. v Polju.** Dne 17. avgusta so šli mirni delavci zvečer na delo v vevško tovarno. Na mostu pred tovarno so začeli poljski Čuki metati kamenje na nič hudega sluteče delavce in so leteli za njimi z odprtimi nožmi. To so bili najboljši pristaši župnika Milerja in obenem največji njegovi prijatelji, že po celi okolici znani največji pretepači, tako da se mirno ljudstvo ni skoro več upalo na dan. Potem jih pa še župnik imenuje prav mirne fante. Tretji dan je prišlo orožništvo in je Žulovca vtaknilo v zapor, druga dva sta se pa odtegnila roki pravice. Neki dopisunče se v št. 192 »Slovenca« od dne 22. avgusta zaletava v gostilno pri »Toninu«, da se v tej gostilni nahaja na mizi vedno »Slovenski Dom«, da je to v pohujšanje tovarniškim delavcem. Sedaj pa vprašamo dotičnega dopisuna, kaj je bolje, da se bere »Slovenski Dom«, ali da se igrajo karte, kakor se to godi v najbolj klerikalni gostilni v Zgor. Kašlju pri »Nacetu« in na Vevčah pri »Plevniku«, ki sta oba tudi občinska odbornika. Gre baje za vsote od 200 do 300 K in čakajo uboge delavce, da težko zasluženi denar iz njih spravijo. Sedaj pa prosimo dopisuna, da odgovori, ali je to resnica, ali ne, ker dokazov je dovolj. Gospodu župniku bi tudi svetovali, da bi se malo bolj pobrigal za druge stvari, kakor pa samo, da bi čez ljudstvo zabavljaj z lece, kakor to traja že 5 nedelj. Teh neumnosti smo že do grla siti, ker se ne sliši nikake božje besede več. Ako bode to še tako trajalo naprej, se ti lahko pripeti, da boš ostal sam v cerkvi! Najbolj nam pa, Miler, ustrežeš, ako pobereš šila in kopita in greš, od koder si prišel.

lj **Dopis iz D. M. v Polju.** Dne 25. avgusta je naš župnik Miler oznanil v Zgor. Kašlju cerkveno žegnanje in obenem srdito prepovedal godbo v gostilnah. Ko je pa ta pridiga minula, je šel pred oltar. — Predno je pričel brati sv. mašo, je začel svojo kapo premetavati, da so se ljudje posmehovali in rekli, da se tako ne spodobi župniku. Tudi je rekel, da se je govorilo, da se bo potem cerkev porabila za gasilni dom, a hvala bogu, ne rabimo cerkve za gasilni dom, ker imamo že lepo zgrajeno stavbico za orodje, katera je onim zelo na potu. — Dne 25. avgusta se je vršila v D. M. v Polju čukarska veselica, ki jo je priredil gospod Miler. Pričetek je bil takoj po popoldanski službi božji. Ljudje so se kar spogledovali in poslušali, kaka značajnost je pri teh ljudeh: godba je igrala blizu pokopališča, tam pa so pokopavali in libero peli. Vsak si je lahko mislil: pri teh je vse sveto, samo da kronce v žep

lete. Ako bi pa priredilo katero drugo društvo, oziroma **Sokoli ali gasilci**, bi pa vpi-li, da so brezverci. In **mi farani** prosimo, **naj se neha govoriti v cerkvi o politiki**, ker ne spada kaj takega v cerkev. Ondi je **hiša molitve, ne pa politike**. Lepše bi bilo, **naj bi podučevali v sv. veri**. In gospod Miler sedaj vedno zahteva mir pri ljudeh, a žalibog, ko je prekasno. On naj bi bil delal red pri občinskih volitvah, da ne bi od njegove stranke s pooblastili goljufali. Čast državnemu pravdnistvu, **ki ne gleda ne na desno, ne na levo**, da bo prišla enkrat pravica na dan, kakor si jo kdo za-služil. Prihodnjič dalje.

lj **Slape pri D. M. v Polju**. Dne 30. ju-lija se je vršila seja v D. M. v Polju, kjer je bila vložena prošnja od prostovoljnega gasilnega društva iz Zgor. Kašlja in izro-čena v roke županu Dimniku, da se ni mogel zopet izgovarjati, da ni bilo nobene predložene. Prosilo se je namreč za pod-poro stavbe »Gasilnega doma«, a pri seji ni bilo nikake prošnje predložene. Ko smo vprašali občinske može, kaj je bilo z našo prošnjo, oni še nič niso vedeli o njej. Se-daj jo je menda zopet porabil za svojo po-trebo. Ko je pa vložilo prošnjo samo en-krat gasilno društvo Zalog, je bila pa pr-vokrat odobrena. Vprašamo, ali mi nismo ravnotako davkoplačevalci, kakor oni? Sramota za župana, ki tako nastopa. Saj prihodnje volitve bode pa imel še več na-sprotnikov. Klerikalna stranka se menda bori za vero, torej za versko **življenje**. Ali je tudi to **versko**, kot dela naš župan s svojo soprogo, katero obklada s priimki, ki pri nas »bezverskih« liberalcih niso v navadi, in kateri zapre sobe, da si ne mo-re nobene stvari dobiti. In to je nekaj na-vadnega pri našem županu; ampak je nje-gova žena stokrat boljša gospodinja, ka-kor je on; ona si zna kronce **prislužiti**, žu-pan pa hodi od gostilne do gostilne s svoji-mi usti, se baha in govori, kakor znajo v njegovi stranki »device«. Poroča se, da naj se ne zahteva **po dvakrat** plačila od prostora na pokopališču, da naj zadostuje le enkrat. Tudi bi bilo lepše, da bi se plesa-lo na žegnanju, kako pa da se igra na kar-te **za velike vsote**. Tak »krščanski mož« pa tako podpira igralce. Take »svete mo-že« imamo. Tudi naš župnik Miler ima »poštene« fante pri svoji čukariji. Dne 19. avgusta so napadli fante iz Zgor. Kašlja, ko so šli iz vevške papirnice mirno od svojega dela, z nožmi in kamenjem, da sta bila Ivan H a b i č in Ivan G r e g o r c telesno poškodovana. Taki lepi fantje so pri Orlih. Za danes naj zadostuje, prihod-njič kaj več.

Belokranjske novice

bk **Iz Stranske vasi**. Z ozirom na II. do-pis iz »Stranske vasi« v »Slovenskem Do-mu« št. 32, prosim, da sprejmete na pod-lagi § 19. tis. zak. v zakonitem roku, v za-koniti obliki in na zakonitem mestu ta-le

popravek: Ni res, da je tekel svetnik Oven takoj v Semič k orožnikom, da ni imel niti toliko časa, da bi doma opoldne kako ko-renje ali kaj takega pojedel, res pa je, da sem šel po običajnem obedu v Semič ob uri, da sem lahko prišel h krščanskemu na-uku. Ni res, da sem drugič ubral k orožni-kom proti Semiču, res pa je, da nisem dru-gič ubral k orožnikom proti Semiču. Ni res, da sem si izbral častno mesto »opazo-valca« in pozno v noč gledal, kako se ljud-je zabavajo in kdo s kom pleše, res pa je, da si jaz nisem izbral častnega mesta opa-zovalca in pozno v noč gledal, kako se ljudje zabavajo in kdo s kom pleše. — **Anton Oven**, posestnik, Stranska vas št. 6.

o Dolenjske novice o

d **Iz Mokronoga**. Podružnica Ciril-Methodove družbe, bralno društvo in »So-kol« prirede dne 1. septembra t. l. na sod-nijskem dvorišču veliko ljudsko veselico z raznovrstnim sporedom. Začetek ob 4. popoldne. Vstopnina **30 vin.**, za otroke **20 vin.** — Udeležimo se veselice polnošte-vilno!

d **S Svete gore pri Vačah**. Fanatični Majdič kar ni maral zapustiti Svete gore, akoravno je s prižnice zatrjeval, da še na-slikan ne mara biti na Sveti gori. Gospod Majdič, ali vam ni zadostovalo tisto pismo po zgledu sv. Pavla? Ni bilo dovolj, da je gosp. župni upravitelj šentlamberški žeh-tal vaše vrline, kakor diinikar srajco? To je bilo vse premalo! Gosp. Majdič so hoteli pokazati, kaj vse iztuhta njih razsvetljena glava. Dne 11. vel. srpana so prišli po slovo od njim poverjenih »kozlov«. Sploh se čuje, da je slovo težka naloga; tudi go-spod Majdič so kar tri dni tičali na Sveti gori, kakor klop v pasji koži. Ljube ovčice so se pripravile za pretakanje spokornih solz, toda so se presneto varale. **Edino evangelij je spadal na prižnico**, drugo pa, kar nam je predbacival, **bi še v gostilni ne bil dokončal**, ker bi bil prej »odhodnico« dobil. Gosp. Majdič, ali se ne sramujete, da se daste blamirati s tem, kakor ste rekli, da vam je Bog ustvaril neupogljivo hrbitišče — vas vprašamo, gosp. Majdič, ali se niste učili, **da Bog le ponižnim svojo milost deli**? Torej isti Majdič, ki se je v lemenatu učil o ljubezni božji in do bliž-njega, nam pa daje zglede nevpogljivosti! Med drugim ste tudi trdili, da brez duhov-ske pomoči ne bo nobeden zveličan. Ta je tudi malo predebela! Ali ni v katekizmu, **da le edino brez krsta ni mogoče zveličan biti**? Torej bi se vendarle prilezlo tudi brez vaše mogočnosti v nebeški paradiz. Dalje ste nam vedno trobili, da pri nas ne marate biti. Ali tega pa niste vedeli, da mi tudi za vas ne maramo? A tega pa kar gotovo niste vedeli, da ker vas ne sprej-mejo, otreste prah s svojega obuvala, pa hajdi na Vače, kamor ste spadali. V zad-njih izdihih pojemajoče nadvlade nad Sve-to goro je hotel pokazati še vso nežnost

svoje olike. Dne 13. vel. srpana smo dobili novega dušnega pastirja. Krajni šolski svet je sklenil, da bi bili šolski otroci pri sprejemu duhovnika kot prihodnjega **ka-teheta** častno zastopani pod šolarskim slavolokom z napisom itd. Ko mu je gospa tukaj umrlega učitelja pojasnila načrt, se je pa začel mrdeti, kakšni — otroci bodo prišli, in tisti slavolok naj se postavi pri šoli, ali tukaj si ga prepovem, tu sem jaz gospodar! Toda tedaj ste bili edino še čez svoje hlače gospodar. Poglejte, da se mu ne kaže pomanjkljivost samo na vrh glave, pač pa **tudi znotraj, v glavi in v srcu**. Vsak razsoden človek bo rekel gotovo, da ga je luna rukala v mlaju. Pa še eno je pogruntal. Deželni šolski svet je imenoval na tu-kajšnjo prazno učno mesto za učitelja go-spoda Jožeta G o r i š k a, do sedaj učite-lja v Adlešičah v Beli Krajini. Razsvetljena glava je iztuhtala, češ, **mene se ni vprašalo za dovoljenje!** Toda gosp. Majdič, saj imate že itak preveč blamaž, ali hočete imeti to še za nameček? Zapomnite si to-le, da mora biti 7 judov in 21 ciganov, pa en kranjski Janez, pa opehari vse zgoraj navedene zvifoviče. Majdič, ne boš kaše pihal! **Napreden kmet.**

d **Aržiše pri Zagorju ob Savi**. Dne 5. novembra lanskega leta smo imeli pri nas občinske volitve, a je še vedno stari občin-ski odbor na krmilu. Mandat Jožefa Praš-nikarja, občinskega tajnika, sta c. kr. okr. glavarstvo in deželna vlada razveljavila. Ker pa le on hoče biti odbornik, se pa na vse načine zvija, da bi še mandat obdržal, in se sklicuje, kako ga imajo občinarji ra-di. To se spozna posebno iz tega, da je imel najmanj glasov v tistem razredu, kjer je bil izvoljen, akoravno je noč in dan agitiral za celo klerikalno stranko, po-sebno pa zase. So pa še drugi razlogi, ker pride namesto njega A. Seršen, od druge stranke izvoljen. Tudi župan se dobro ne počuti na županskem stolu in morda čaka, da bi še kateri novo izvoljeni odbornik njemu nasprotne stranke odmril, kakor je že eden v tem času, potem bo pa zopet oče, stara klerikalna koremina, župan, »učenjak« v 20. stoletju. Uradni dan ima-mo ob nedeljah, če ni blizu kakšnega »žegnanja« ali procesije, če je pa »žegna-nje« ali procesija, potem je pa že naš žu-pan zraven, da dela štafažo klerikalni pri-reditvi, ker nosi nebo ali »lahterno«. Ljud-je pridejo pa po **cele ure daleč zastoj**, ker ni župana doma, ker se po farovžih masti. Šel bo pa tudi gorak v nebesa, ker h cer-kvam altarje kupuje, betonaste stopnice dela in svetnike iz altarjev odstavja, na njih mesto pa sv. Antona, svojega patrona, postavlja. Občinska pota so v takem stan-ju, da se lahko ob suhem vremenu opold-ne nogo zlomiš, ob dežju pa jezera stoje. Seveda **le nekatera**, ker so pri nas **tudi pota strankarska**. Šola pod Št. Jurjem je že zdavnaj premajhna, eden razred je že več let v zasebni hiši, za občinske uboge ni de-narja, za farško malho (pozituro) pa kar

tri tisoč kron naenkrat, zato je pa tudi naš župan zlato uro »pojerbu«. Ob priliki še kaj.

Opazovalec.

d **Podružnica sv. Cirila in Metoda za Toplice in okolico** priredi v nedeljo dne 1. septembra ob 3. popoldne v vrtnem salonu hotela »Sitar« veliko pevsko veselico v korist obrambnemu skladu. Iz prijaznosti sodelujejo rodoljubni pevci iz Novega mesta pod priznano večjim vodstvom gosp. cand. iur. Bučarja, kar bo gotovo privabilo mnogo odličnega občinstva, ki rado poseča naše kopališče ob takih prilikah.

d **Iz Tržišča.** Kakor je naš fajmošter s svojim početjem že neresen sam na sebi, tako in še bolj neresnega se je pokazal v zadnjem »Domoljubu«. Na vse načine se zagovarja in zavija celi fari dobro znane resnice. G. fajmošter trdijo, da je dotični ubijalec liberalcev; čudno, saj je njegov oče **volil vedno klerikalno** — in po fajmoštvem je sin to, kar oče. — Da hoče imeti pevce za norca, da je poslal pevcem po gotovi stranki vsakemu po 2 K, ne tako pevkam — nežni ženski spol je gospodu bolj priljubljen; njim se je gospod izkazal bolj naklonjenega. Ali ni res, Vidmar? — Ravnotako se tudi ne da iz sveta spraviti dejstvo, da so pevke poslale kislico nazaj. Če ste tako prepričani o resnici svojih izvitih izgovorov, pa vprašajte deklo o zgodovini steklenic. Nad vse lisičje izvito in zavito pa je besedičenje o zapeljevanju. Ubogi župnik, koliko trpi tvoje srce; kako obračaš oči proti nebu in zdihuješ; kako pohujšanje, kakšna nečistost, kakšno zapeljevanje! Da bi vsaj vedel, kako nevhvaležen in dvomljiv posel je prevzel fajmošter s tem, da se je postavil v brambo Dragice! Pravi mož, da ni bila nikoli nič v zvezi z Marijino družbo. Ali je pozabil, kako je hvalil in v nebo povzdigoval Dragico »ta dolgi« iz Mokronoga takrat, ko se je žegnala v Tržišču fana Marijine družbe in je Dragica prevzela vlogo botrce? Kako to tudi to, da je bila vedno pri farovških pojedinah (katerih je vseskozi dovolj) za prvo »pedentarco«. Čemu vam vendar tudi, če je liberalka, vedno v farovžu stoji? Saj se poznamo. Oh, kako nedolžno bi radi sedaj napravili Dragico, ubogo, ogoľufano Dragico. Gospod župnik, priporočite jo še Marijini družbi v pobožno molitev, da bi se potomec deviške Dragice ne uvrstil po očetu, ampak, da bi prikorakal že v čukovski uniformi v to solzno dolino. Največjo zabavo pa pač napravlja župnikova klobasarija o zlatih gradovih, ki so bili baje Dragici obljubljeni. Vidmar, Vidmar, ne streljaj takih kozlov, ko vendar poznaš Dragico, tako dobro, kot vsi drugi, sicer se bodo začeli ljudje muzati nad takim početjem. — Toliko za enkrat v odgovor na svetohlinsko zavijanje Vidmarjevo v »Domoljubu«

Resnicoljub.

d **Št. Janž.** Našemu župniku Bajcu je postalo dolg čas po »luftinženirju«, zato

ga zopet izziva v »Lažnjivemu Kljukcu«, ker mogoče je še premalo Bajčevih grehov razkrinkal. Upamo, da mu na željo še kaj pove. Nič dobro se pa Bajcu ne zdi, ko ga je »Slovenski Dom« podučil, da naj se po škofovih besedah vrne nazaj h Kristusu Kralju, ker njemu je veliko ljubše ravnati stran od Kristusa Kralja. S čem je imel **Kristus opraviti**, ve dandanes že vsak šolarček v prvih razredih ljudske šole. **Nikoli pa ni Kristus učil**, kaj so klerikalci in kaj so liberalci, kaj živinorejska zadruga, čukarija, hranilnica in posojilnica, kaj mlekarna in politika, brez katere naš Bajec živeti ne more. Nedeljo za nedeljo govori o politiki. Prvo in drugo božjo zapoved razlaga že pol leta, nazadnje pa preide vedno na »slabo, protiversko« časopisje. Radovedni smo, kdaj prične s **četrto in šesto zapovedjo**. Župnik Bajec je že sam pripoznal, da je med dobrimi »nekaj« slabil duhovnikov. Zato naj se le zadovolji, če smo ga posvarili z besedami Prevzvišenega: **»Nazaj h Kristusu Kralju!«** — Da je hranilnica in posojilnica rešila več posestev pred »kantom«, je pa ta hvala veliko pretirana, bo pa zato po drugi strani živinorejska zadruga tem bolj »uspešna«, če je bil začetek že lahak ali pa težak. Ta zadruga vedno bolj v dolgove leze, kot potapljač se barka v morje, in nikakor ne kaže namena izboljšati živinorejo, ker je tistih par mršavih telet, ki se pasejo v združnem pašniku, sama kost in koža, pri hoji se pa opotekajo, kot bi bila pijana; no, pa saj tudi, pa ne od opojnih pijač, temveč od brezzmiselnega klerikalnega gospodarstva. Da zadruga ne odgovarja namenu, izboljšati živinorejo, je dokaz to, ker člani dan za dnevom odstopajo. Pozivljamo torej gosp. Ivana Majcna, ki mu je zadruga, kot bivšemu tajniku, najbolj izmed vseh odstopivših članov znana, da pove župniku Bajcu kot predsedniku iste in vsej javnosti, zakaj je on odstopil... Uverjeni smo, da ni odstopil radi tega, ker je videl, da zadruga napreduje in odgovarja izboljšanju živinoreje. V »Domoljubu« se tudi slepi farane, kake velike važnosti bo čukarski dom, v katerem se bode zbirala mladina in prirejali razni tečaji za umno gospodarstvo. — Hm! — Kdor nič ne misli, ta lahko verjame. Pomislimo pa: Ta čukarija se: 1. — razun tlake — gradi **na puč**. 2. Če se dogradi, ker še po polževo ne leze od tal, **kdo bode puč plačal?** 3. Zbirali se bodo v njej čuki in marijnarice tako, kakor sedaj v stari šoli — sedanji čukariji, ob vsaki nočni uri ter od tu spremljevali ponoči ob poznih urah drug drugega na svoje domove in 4. se bodo pa menda mesto raznih tečajev za umno gospodarstvo prirejali tečaji o metanju kamenja, o pretrepanju z vilami, kopači, konjskimi vagami itd., ker o kakem, res gospodarskem tečaju, sploh misliti ni. Za take tečaje imamo **kmetijsko šolo na Grmu**, katera tudi faktično priredi vsako leto mnogo takih tečajev, ki so

kmetu v korist. Vprašajmo se samo: Kaj se bo pa pokazalo gospodarskega, da bo kmetu v korist? Kak Lampek in pa Kalan bodeta lahko govorila skup cel teden, pa to ni vse. Kmet hoče tudi videti in ne samo slišati, in zato je treba za razne tečaje raznovrstnih priprav, katere stanejo veliko denarja in, s katerimi zamore razpolagati le kakšna **kmetijska šola**, ki jih ima nalašč za kmetijski pouk napravljene. — Gosp. Bajec! Prav ponižno vam povemo: Magari nas še tako farbate in če se stoinkrat na glavo postavite, mi vam ne verjamemo nič! Pri vseh vaših namerah jo bode te zavozili in si nahrbtli **ogromno dolgov**. Obžalujemo tiste, ki vam tako slepo verujejo! Prepričani pa bodite, da se bodo tudi ti zbudili, a bo že prepozno, ter vam šli delit zasluženo s palicami.

d **Konska tatvina.** Dne 29. julija t. l. je bil ukraden okoli polnoči Jožetu Barkoviču z Brezja pri Veliki dolini konj z beloliso na čelu in vreden okoli 400 kron. Ljudje so videli eno uro po storjeni tatvini storilca, ki je jezdil ukradenega konja pro Brežicah čez most Krke in Save. Sumijo, da je storilec pod imenom »Hinko«, občeznani konjski mešetar Hinko Finger iz Čandrovcu pri Klanjcu na Hrvaškem, ker je ta konjski mešetar nameraval kupiti, oziroma se pogajal za tega konja v času med 16. in 20. julijem t. l.

o Gorenjske novice o

d **Medvode.** Pri nas smo nameravali ustanoviti gasilno društvo. Ko pa je to zvedel gosp. fajmošter, znani »Pomarančar«, je takoj storil taktično potezo in ustanovil za celo občino **blagajnico gasilnega društva**, kajti v vsakem boju, tudi zoper časni in večni ogenj, je treba prvič, drugič in tretjič denarja. Mi občudujemo smotrenost in veleduhovitost ustanovitelja te blagajnice in od nje oddaljenega društva. Novim gasilcem ni treba brizgalne, ne posebne obleke, ne vaj, no pravzaprav tudi ni treba mož, ker »bo ob požaru svoje Bog sam varoval in pa Vencajzov patron«, liberalce se pa itak bojkotira, in ti vendar ne bodo tako predrzni, da bi reflektirali na fajmoštrov žegen in na pomoč njegovih ognjegascsev. Vsled požrtvovalnosti pomarančaste Prečastnosti smo jeli že gasiti in sicer dne 18. avgusta v fajmoštrovi šupi, gasili smo v sebi žejo pozno v noč, položili pa v šupo in njeno blagajnico tudi nekoliko varstva, da ne »pogine« vsled suše. To vam je bil dirindaj! Kakor vrtavka se je sukal gosp. fajmošter cele tedne in napovedoval velepomembno veselico. Pozabil je, da tudi tukajšnji letoviščarji žele miru, **kakor oni na Bledu**, pozabil je, da utegnejo mnoge družine vsled tega drugo leto izostati. Da, še več! Sam se je plazil okolu letoviščarjev in jih vabil na veselico. Pa ne mislite, da je bil njegov trud brezuspešen! Povem takoj vso resnico,

da se je udeležilo prve gasilne slavnosti dvoje ekvipaž same inteligence, vpreženi pa so bili osli. V takem znamenju se je tudi vršila zabava. Na vabilih je bila napovedana godba iz Selc, no, prišla je flečkajnerska z Viča, na obrazu patra muzikanta se je bralo, da je v zadregah. Veselice ne bodem opisoval nadrobno. Fajmoštru je bilo največ za denar, udeleženci pa so se kratkočasili po svoje na »katoliški podlagi« — pili in plesali pozno v noč. Pater muzikant je zadel koštruna pri srečolovu, kar je dalo veliko veselja otrokom: »Živio flečkajnar in njegov koštrun!« so se drli. Vsa ta noč je bila silno nemirna. Svojemu poročilu imam dodati še to, kar se sliši izza kolis fajmoštrove »šupe«. Ta bivša šupa je društveni dom, ki ga je zgradil fajmošter Brenc v svoje namene in menda — s tujim denarjem. Ker se poslopje ne rentira, zahteval je fajmošter, da se mu da 50% dohodkov od vsake veselice, torej tudi od novoustanovljenega gasilnega društva, ki je brez oprave in brez denarja. Ta zahteva je razburila tudi »katoliške« duhove, ki pa so se pomirili vsled prijenljivosti gosp. škofovega svetnika, ker se je zadovoljil končno s 25% dohodkov. Mi, ki poznamo Pomarančarja, pa dobro vemo, da mu ta novoustanovljena blagajnica ne bo v škodo. Kdor se ni skregal s pametjo, naj pomisli, kaj pravijo Bohinjci, da far ne gre nikoli zastonj v cerkev. »Enkrat je šel far v cerkev zastonj, pa le zato, da je ubežal biku, ki ga je naglal. Ko pa je šel neki kaplan v cerkev brezplačno, se je podrla cerkev in podsul ga je zvonik!« — Tako pravijo bohinjski kmetje.

g Iz Poljan nad Škofjo Loko. Veselica zadnje nedelje ob 25letnici obstanka podružnice za Poljansko dolino sv. Cirila in Metoda je izpadla vseskozi častno in za naše razmere zelo ugodno glede dohodkov. Čistega dobička je **dobrih 300 kron.** Veselico je posetil sam prvomestnik gospod vladni svetnik **Senekovič**, ki je imel na nepričakovano mnogobrojno se udeležujoče domače občinstvo in tujé goste, posebno veliko iz Škofje Loke in Žirov, primeren govor, v katerem je pojasnil potrebo in pomen ter važnost družbe za slovenski narod ob mejah. Na koncu svojega govora je čestital tudi predsedniku gospodu župniku **Jer. Ramovšu** k njegovi 70letnici in imenovanju konsistorijalnemu svetniku, poudarjajoč njegove zasluge za družbo sploh in tukajšnjo podružnico posebej. Poudarjal je, da je on edini med tistimi, ki so stali ob zibeiki nje ustanovitve in ostali zvesti do današnjega dne. Še več! Po prvih živahnih letih nje delovanja je bil on sam, ki ji je ohranil ime in jo obdržal pri življenju. Med gosti je bil tudi naš rojak župan ljubljanski, gosp. dr. **Tavčar**, s svojo gospo soprogo in vso družino, ter še mnogo drugih gospodov, gospe in gospodičen od blizu in daleč. Prvomestniku kakor vsem drugim bodi tu izrečena najtopleja zahvala za njih

požrtvovalnost. Ne smemo pa pozabiti gospodičen, gospodov in sploh vseh, ki so kakorkoli pripomogli k tej, po ljudski sodbi, prav lepi veselici. Omeniti je treba tu trud in požrtvovalnost gospodičen **Franka** in **Rozinke Jesenkovič**, gospodične **Mici Šubičeve** ter gospodične **Grošljeve** in vseh domačih deklet in deklet; dalje gospodov visokošolcev pravnik **Pavla Debeljaka**, medicincev **Grošlja** in **Perka**, profesorja **Knafliča**. Zadnje dni pred veselico, če si šel mimo veselicega prostora, si nehote vprašal: kdo so ti marljivi delavci z zaviranimi rokavi? Čast in priznanje! Pa priznanje in hvala tudi našemu blagajniku, ki ima za vsako veselico in prireditev največ truda in skrbi, a poleg tega jih mora največ preslišati, in ta je naš **Cene**, trgovec gosp. **Jamar**. Hvala vsem tedaj, ki ste na katerikoli način pripomogli, da se je vse tako lepo izvršilo. Bila je res prava ljudska veselica. Vse je bilo veselo. In kako bi tudi ne bilo? Najprej razni govori, potem deklamovanje osemletnih in še manj starih deklic, razne primerne pesmi; za tem komični prizori za smeh. Poleg vsega pa lepi zeleni paviljoni, kjer se je prav živahno točilo in prodajalo jestvine. Med množico brhka dekleta v narodnih nošah, ki so prodajala za mal denar razne cvetke, tudi take, ki predstavljajo japonski red zlatega solca. In tam bolj v ozadju, na odru, se je pa vrtela nikdar utrudljiva mladina pozno v noč. Da petja ni manjakalo, tudi kaka fantovska vmes, ni treba omenjati. — Še nekaj se mora pibiti. Na tej veselici se je pokazalo, kako ljudstvo brez razlike političnega naziranja spoštuje res prave duhovnike, ki žive v miru in le za blagor ljudstva in naroda. Radi visoke starosti in bolehnosti je prišel tukajšnji gosp. župnik le za kratek čas pogledat in pozdravit znance. In kako ga je ljudstvo z veseljem in spoštovanjem sprejelo! Tu se je videlo, kakšen bodi duhovnik, da he živi le za zase, ampak tudi za druge in tudi tem privoščiti kaj res pravega, neprisiljenega veselja. Ob tej priliki bi bili lahko spoznali nekateri še živeči gospodje, kakor župnik **Čebašek** v Polhovem gracu, ki je bil ob ustanovitvi kaplan tu v Poljanah in je prva leta z navdušenjem vodil tukajšnjo podružnico, da je človek le tam srečen, kjer je sam z ljudmi in so ljudje z njim. Tako je bilo tu pri nas pred dvajsetimi in več leti, ko smo skupno in složno delovali, se navduševali za dobrobit in napredek naroda. In taki časi kot tedaj, so se k nam zopet povrnili. Ko gre za napredek naroda, preneha vsaka mržnja, z malimi izjemami.

g Z Bleda. Na Vel. Šmaren je priredila gorenjska sokolska župa skupno z blejskim »Sokolom« pod vodstvom »Zveze« zlet na Bled. Udeležba je bila ogromna, posebni vlak je pripeljal iz Ljubljane **nad 700**, vlak iz Trsta **nad 1200 udeležencev.** Po 14dnevem deževnem vremenu nam

je nebo za en dan prizaneslo in si nadelo prijazno lice. Zastave so vihrale dobrodošlim gostom v pozdrav, občinstvo je prišlece prijazno pozdravljalo, le občinskemu svetu se ni zdelo vredno, pozdraviti gostov v blejski občini. Strah pred farovžem mu je sapo zaprl. Pa prišli so Sokoli kot zmagovalci in se niso brigali za to nedostojnost. Po poskušnih vajah se je zvršil obhod: na čelu 12 jezdecev Sokolov na škrih konjih in za njimi pisane, krepke sokolske čete v številu nad 700 mož z društvenimi zastavami, spremljevani od dveh godb. Mogočni vtisk tega obhoda ostane vsakomur neizbrisen. Popoldne je bila napovedana telovadba in velika ljudska veselica. Prostor za telovadišče je bil kaj srečno izbran. Prostorna ravnina, obrobljena s poraščenimi holmiči, je nudila naravno gledališče. Postavljena je bila tribuna z 240 sedeži in ložami, vrh nje oder za načelnika »Sokolske zveze« br. dr. **Murnika**. Ob straneh po holmih so bile zgrajene klopi za gledalce, ki so hitro napolnili obširni prostor. Zbrao se jih je bilo do 5000 tujcev vseh narodnosti in nebroj domačinov. — **Farovška komanda je popolnoma falirala.** Že prej so pisali v »Slovenca«, da je za Bled škodljivo, ako se priredi poleti taka prireditev na Bledu, agitirali so od hiše do hiše, naj se nikdo ne udeleži, grozili so s peklom in s hudim, a vendar je vse hitelo na telovadišče. V onemogli jezi so škripali v farovžu z zobmi, ker so spoznali, da nimajo pravzaprav nobene moči nad ljudstvom. Hoteli so, da oblast prepove zlet, pa se jim to pot ni posrečilo. Delali so zoper zlet in sokolsko prireditev edino zato, ker sami ne premorejo niti približno kaj enakega in dobro ljudstvo ne sme videti in spoznati žilavosti sokolskih delavcev. **Pa so strašno pogoreli, ker je vsa prireditev tako sijajno uspela,** da ne najdejo ne trohice slabega na njej. Telovadba je bila v vsakem oziru vzorna, red strog in obnašanje Sokolstva brez madeža. Tujci so bili polni hvale in je za naš narod naravnost velikanskega pomena, da so odlični pripadniki drugih narodov videli najboljši nastop najboljših Slovencev. Marsikateri se je ob tej priliki šele naučil spoštovati nas in delo sokolsko. Na pripravljenem veselicnem prostoru se je po telovadbi začelo najživahnije vrvenje. V enajstih paviljoni, za ta namen zgrajenih, so stregle domače gospe in gospodične, ugašale glad in žejo s svežimi jestvinami in okusnimi pijačami, na velikanskem plesišču so se pa vrteli ob zvokih dveh godb stoteri pari. Vse to se je vršilo mirno in dostojno, kakor bi nevidna moč v zavist nasprotnikom z ljubečo roko vodila to vrvenje. Tako se je končala dosedaj najlepša prireditev na Bledu v čast Sokolu in vsem udeležencem z najkрасnejšim uspehom v vsakem oziru in je pokazala, da brezdomovinski in koristolovni klerikalizem vendar še ni podjarmil, kakor se baha, vsega slovenskega ljud-

stva, ampak nasprotno, da duhovniška stranka prevladuje le s strahom in grozo, ki pa izgine, kakor hitro se pokaže luč napredka in duševne neodvisnosti. Blejci pa so iz tega dogodka spoznali, da Janezove roke vendar ne segajo tako daleč, kakor navidezno in da sklenjeni v krepkih sokolskih vrstah z uspehom kljubujemo vsem nakanam ljudskih škodljivcev.

g Slika o delovanju posredovalnega urada v Begunjah. Z ozirom na predrzni »popravek«, ki ga je dal v liste posredovalni urad v Begunjah o pikantni nočni idilici — pod kozolcem v Begunjah — nam je poslal odlični in vseskozi verodostojen somišljenik naslednje pojasnilo: »Šest let sem bival v Begunjah in šele pred mesecem dni sem se preselil od tam na Javornik. Poznam torej razmere v Begunjah in dač na okrog po okolici, v naprednih hišah in družinah imam tam povsod dobre in zanesljive znance in prijatelje. Med te hiše in družine spada tudi »Tončkova« (Mencingerjeva), hiša, oziroma rodbina na Zgoši. Mencingerjevo hišo in družino sem obiskoval skozi leta in puščal tam »Slovenski Narod«, katerega je vsa ta družina na moje veliko veselje z neko posebno slastjo čitala in prebiral. V tej družini sem užival veliko spoštovanje in nemejeno zaupanje. Tu v tej hiši je doma fant — domači sin, I. Mencinger, kateri je v družbi z I. Fajdigo, vojakom alpinskega polka, zasačil tamošnjega junaka - župnika Jaka ponoči z devico pod tako slavno postalim kozolcem. Ko sem se dne 24. julija t. l. vračal z izprehoda iz Lesec po cesti domov v Begunje, pokliče me I. Mencinger s ceste na njivo, kjer je oral za ajdo. Na njivi mi začne Mencinger iz lastnega nagiba, brez kakega povpraševanja, pripovedovati, kako sta s Fajdigo zasačila župnika Jaka z devico pod kozolcem. Pripovedoval mi je to - le in tako - le na njivi v bližini »generalove vile«: »S Fajdigo greva ponoči iz Poljč po poti proti Begunjam, kar zaslišiva pod kozolcem neko šumenje; izgledalo je kakor črn kup; bliskoma pa se kup zniža — nekaj črnega se pograbi na tleh (havelok, pisec) — nekdo — steče, na tleh pa čepi ženska — in vstaja. Midva (Mencinger in Fajdiga) stečeva za njima, pogledava žensko v obraz, ukresavši vžigalico — jo spoznava — stečeva dalje, dojdeva beguna, ga spoznava, pogledavši mu v obraz. — To je izpoved fanta I. Mencingerja, katero je iz lastnega nagiba meni naproti pravil na njivi poleg »generalove vile« in katero izpoved sem si dobro zapomnil in jo vsaki čas lahko pod prisego potrdim kot tako govorno. Pripomnim še, da mi je I. Mencinger že takrat — dne 24. julija t. l. — na njivi rekel: »Ljudje me strašijo, da bom zaprt, če bom to od župnika raznašal —, pa jaz se nič ne bojim, če me tudi zapro —, tako je bilo.« — Stisnem mu roko in pristavim: »Tako je prav, resnico se mora spoštovati« in se poslovim od poštenega fanta. —

Kakšen je torej moral biti pritisk od klerikalne strani na poštenega fanta, da so ga pripravili k taki izpovedi, kakor je v »Popravku«!

g Z Gorenjskega. Kaj nam poroča gorenjski zrakoplovec? Zadnje dneve trudil sem se, da bi se izuril tudi v avijatiki, obljubil sem, ako srečno prestanem skušnjo, da se podam najpreje, kakor sem obljubil, k Sv. Joštu poleg Kranja. Ker je bilo vreme dokaj ugodno, sem sklenil, da prihodnje jutro odrinem v višave. Moj zrakolet je bil naenkrat v višavi, in že sem gledal Sv. Jošt od daleč in tudi trumo ljudi okrog cerkve. Čast mi je, se vam najpreje predstaviti: jaz sem aviatik Dobrovid. Že sem preletel in naredil par krogov okrog zvonika ter sem že nameraval spustiti se na tla, toda v nos mi udari nekaj čudno, zato sem se nekoliko vzdignil v zrak ter sem opazoval na veliko začudenje, da je okroginokrog polno človeških kupčkov, in bal sem se, da se mi ves moj aparat tam pogrezne v njih, sem samo vzdihnil: o ti ubogi sv. Jošt, kam so patebe spravili? Nevoljen, da ne morem svoje obljube izpolniti, odkuril sem jo v največji brzini proti Kranju, ker sem mislil ga osebno obiskati, kjer bi mu potožil, kako gre slabo Sv. Joštu, obenem bi mu bil predlagal, da naj bi se ustanovilo olepševalno društvo za Sv. Jošt. Povedali so mi pozneje, da tako ne bi nič opravil, ker je šel v Ljubljano, zato sem jo pa odkuril naravnost v Radovljico, kjer imam tam dobrega prijatelja, kateri me je povabil na kozarec vina ter mi razložil marsikaj. To me je najbolj zanimalo, da v Radovljici **nimajo več čukov**, kakor načelnika in podnačelnika, da hirajo od dne, ko so se rodili, vedno huje in huje. Sedaj je dobil popolno sušico. Kmalu sem moral odriniti od prijatelja. Spustil sem se zopet v zrak, pogledat sem šel v Begunje, potoma sem občudoval nove hiše v Radovljici. Tam sem zvedel, da je župnik Jaka še vedno tak, kot preje, da se ni nič poboljšal, in pravili so mi tudi, da je neka kaznjenka umorila svoje novorojeno dete ter ga strgala na kosce. Mudil sem se samo kratek čas tam, že sem plul v višavah proti Javorniku. Z višave sem gledal v Mostah pri Žirovnici delo električne deželne elektrarne, kjer nisem videl več **kot pet delavcev**, kar mi je jako všeč bilo. Sklenil sem na Javorniku se za nekaj časa ustaviti, ker mi je dim iz tovarne nagaja, da nisem dobro mogel razločiti vasi. Spustil sem se v lepem poletu na zemljo, in ker mi je tudi bencina primanjkovalo, sem takorekoč moral nekoliko odmora narediti. Ker pa ne poznam Javornika, kje je trgovina ali gostilna, sem pa v najbližnjo gostilnico zategnil, menda je bilo pri »Udičarju«. Mož je bolj rejene postave, a žena bolj tanka. Stopim v posebno sobo, notri pa sta bila dva črnosuknarja v najbolj živahnem pogovoru z gostilničarjem. Mož je bil tako zamaknjen, da me skoraj ni čul, kdaj

sem stopil v sobo. Zahtevam vrček pive, katero sem takoj dobil. Ko tako sam s seboj računam, kje bode bencin za dobiti, mi naenkrat nekaj na uho pade, ako se pri mizi oni trije pogovarjajo, kako so dali liberalce pri volitvah, in to je prav, da je Stojan iz Potokov izvoljen za župana in kako bodo še vse uredili, da bodo tudi te liberalce ustrahovali. Ker pa nisem prijatelj črnosuknarjev in sem se bal, da bi me ne pogruntali, kdo da sem, namreč luftbegmašter, sem se počasi pripravljaj na odhod — v tem stopi star berač in prosi miloščine. Gostilničar ga vpraša: kaj bi radi — krajcar! — Kaj ste bili, ko ste bili mladi? — Delavec in v tovarni mi je roko odtrgalo. — Jaz pa sem mislil, da si bil ti »lump« in da si se vedno tepel in pil, ne dam nič tebi, »lump«! — Berač naredi žalosten obraz, ko se je poslovil, jaz pa možu stisnem v roko deset vinarjev s pripombo, da ga bodem že v časopise dal.

g Rateški fantje se vsako leto pri nas pri vojaškem naboru vrlo postavljajo. Letos jih je šlo k naboru devet, in glej, kar štiri so bili potrjeni v vojake. Vrnili so se ovenčani s cvetjem in slovenskimi trakovi. »Na klobuku pa listek bel, k prav, da cesar ga je vzel.« Kaj bode šele, ko pride v veljavo novi brambni zakon!

g Iz Črnega grabna. Pretečena dva tedna je šlo skozi našo dolino mnogo vojaštva, pešci in konjiki. Posebno pozornost je vzbudil bosenski polk, kateri je korakal skozi dan pred Velikim Šmarnom. V Lukovici je ostal dva dni in njihova izvrstna godba je priredila dva javna koncerta, ki sta bila prav zelo obiskana od okoličanov in tudi domačih. Vsi vojaki so korakali proti Ljubljani. — **V Blagovico** pride orožniška postaja, ki bode imela dva orožnika. Tudi dvorazredno šolo dobe v Blagovici. — **V Krašnji** se je ustanovila Marijina družba. Sedaj bode polje bolje obrodilo in bodo za kmeta samo dobre šetine. — **V Lukovici** se je nastanil pečar Matevž Abra v hiši g. Smrkolja. Izdeluje trpežne peči, štedilnike i. dr.

g Iz Moravč. Pretečeno nedeljo je priredilo Moravško pevsko društvo v prostorih Zadržnega doma igro »Revček Andrejček«. Dvorana je bila nabito polna domačega in tujega občinstva. Igrali so brez izjeme vsi izvrstno in rešili prav dobro svoje vloge. Posebno priznanje pa zaslužijo predstavitelji vlog Andrejčka, Francke, Ane, Anžeta, Jeklena, Pavleta in Grešnika. Zato jim je k temu lepemu uspehu le čestitati in naj le še nadaljujejo pot gledališke umetnosti in nas o priliki zopet razvesele s kako lepo predstavo. — Po igri je bila potem domača veselica pri gosp. Tomanu. Obilna družba se je prav dobro in neprisljano zabavala in veseli pari so se vrteli dolgo v noč. Izmed tujcev smo opazili nekaj ljubljancov (kolesarjev), iz Št. Vida, Kolovca, Lukovice, Vač i. dr. Tako so pokazali zunanji gostje,

da nismo sami, da so tudi drugod naših mislij in stremljenj. Ako se bomo tako vzajemno podpirali povsodi in vselej, morajo naši cilji biti enkrat doseženi. Zato, vsi naprej!

o Notranjske novice o

n Črni vrh nad Idrijo. Veliko vode je že poteklo, odkar ni iz našega kraja nobene vesti. Pa tudi sedaj bi se še ne oglasil, ako bi ne prirejali klerikalci v pasjih dneh Pusta. Na kake klobase »Domoljubove« niti ne odgovarjamo ne več. Vredno je pač to, da izvedo tudi drugod, kakšen babilon je nastal pri nas v klerikalnem taboru. Zadnja veselica narodnega izobraževalnega društva o Binkoštih je spravila klerikalce popolnoma iz ravnotežja. Modri občinski odbor je sklenil potem v svoji seji, da se ne da licence nikomur več **izpod 20 K.** Seveda je bil tukaj vmes župnikov ukaz; a glej ga spaka, mladi Orli, vzgojeni po »novokatoliškem« receptu, so slekli perje te roparske živali, župniku pokazali osle ter priredili v zasebni hiši v Lomeh plesno veselico. Takemu vabilu se razume, da se niso odrekle mlade marinarice, kdo bi pač zameril pošteno veselje mladini. A župnik Abram se je pa dobro znesel nad njimi, tako **da je izbrisal vse iz Marijine družbe**, katere so bile na veselici, njih matere pa iz tretjega reda in škapulirje jim je odvzel. — Župnik in prejšnji kaplan Frelj sta ostre opomine v cerkvi pridigovala, klicala sta zopet na odgovor občane radi nagle smrti bivšega župnika **pred 20. leti.** Katoliška izobraževalna bogatega se je tudi takoj prenesla bolj na javen kraj v Črnem vrhu, češ, bodo ja bolj obiskovali to neizmerno bogato knjižnico Krekovich in Lampetovich naukov in škofovich brošur. A vse nič ne pomaga, pri naših klerikalcih je nastalo nekaj takega, kakor na Turškem: **vsak svoja pota.** Tako so zadnje nedeljo dne 18. avgusta priredili tudi svojo plesno veselico zadloški najzagrizenejši klerikalci, glavni agitatorji klerikalnega tabora, va Zalogu v zasebni hiši s par mladimi čuki, Marijinimi hčerami, tercijskih mater, med njimi tudi načelnica mašnega društva, katera pobira denarje za maše. A živ krst pa tega ne ve, kje in kdaj se mašuje. Da bi veselica bila bolj veličastna, se je vabilo vseokrog svoje somišljenike ter pobiralo visoke prispevke, a končno je veliko število izostalo, ker so izvedeli, da dotični, pri katerem so veselica vrši, prireja salame in klobase iz spolovilnih organov, kar se drugod proč vrže. Boječ se, da se jim kaka taka delikatesa ne predloži, so raje izostali. Tudi proti tej veselici **bi nihče nič ne imel**, ko bi se bila vršila človeško. Bližnji sosedje so mislili, da niso več v Zadlogu, pač pa tam v sredi Afrike pri Culukafrih. Zverinsko vpitje, kremehteranje, pridušanje in fiksiranje se je razlegalo v temno mirno noč, klici na korajžo proti sosednji gostilni,

kjer so se pametni fantje pomenkovali o prihodnjem naboru ter prepevali lepe narodne pesmi. — Da bi deželna blagajna ne trpela kake škode radi te veselice, je bil prišel pravočasno jih obiskat gospod deželni dacar in je pri njih ostal celo noč; zjutraj se je smeje vračal domu v Črni vrh z denarnico, češ, pa sem dobil norce, da so mi plačali dac, pa še plesal in gostil sem se povrhu.

Ostali slovenski kraji

o Iz Nabrežine je moral oditi pred kratkem kurat Angelo Čargo, o katerem je »Slovenski Dom« že večkrat pisal. Ko že mož mislil, da stoji najbolj trdno in da je ni sile, katera bi ga zamogla spraviti iz Nabrežine, dobil je ukaz, da mora biti v osmih dnevih na svojem novem mestu v Sovodnjah (Rubije) pri Gorici. Grenka kroglica je to morala biti za Čargota, ki je celih 14 let pasel duše v Nabrežini, a nazadnje pa taka smola. Mož je imel v Nabrežini le malo prijateljev, ker se je vtilkal povsod in hotel vse ukazovati. Politika je bila njegov ideal, za katero je vnel tudi svoje sosede - duhovnike, kateri so ga tudi kaj radi ubogali, ker so videli v njem nekakega nepremagljivega sobrata, češ, na vse načine šikanira zavedne Nabrežince, tako radi bi se ga ti znebili in vendar mu ne morejo do živega. — Čargetov poraz bodi torej resen opomin tudi drugim politikujočim nuncem, kajti božji mlini meljejo počasi, a sigurno. Za danes ne rečemo drugzega,

Prosveta.

Rienzi, zadnji tribunov.

V Rimu so se v letih 1347. do 1354. godile velike stvari. Papež je takrat živel na Francoskem. Vsa javna oblast v Rimu pa je bila v rokah nekaterih plemenitašev in ž njimi zvezanih duhovnikov. Ljudstvo je bilo brez pravic in je strašno trpelo. Tedaj se je pa papeški notar Rienzi postavil ljudstvu na čelo. Rienzi je bil velik po umu in je vsled svojega izrednega govorniškega daru imel silen vpliv na ljudstvo. Gorel je za pravice, zahteval je pravičnost, zahteval je, da naj ljudstvo samo vlada, ne pa da bi bilo podložno razbojniškemu plemičem. Ljudstvo se je zbralo okrog Rienzija. Prišlo je do revolucije, ljudstvo je pregnalo plemiče, Rim je postal republika in Rienzi je bil izvoljen za poglavarja te države z naslovom tribuna. Dasi je bil Rienzi veren in papežu vdan, so plemenitaši vendar dosegli, da je papež Rienzija preklel. Rienzi je moral bežati, prišel je papežu v roke in je trpel dolgo časa celo v ječi. Med tem so zopet plemenitaši gospodovali v Rimu, a tako, da je celo papež nad njimi obupal in Rienzija poslal nazaj v Rim za vladarja. Na-

stali so novi boji s plemenitaši, a ker je boj veljal denar, je moral Rienzi naložiti ljudstvu nov davek. Ljudstvo se je pa uprlo in je Rienzija umorilo. Vsa ta, silno zanimiva zgodovina, je popisana v velikem romanu, ki je pravkar izšel. Naslov mu je »Rienzi, zadnji tribunov«. Vse življenje tistega strašnega časa v Rimu, na papeškem dvoru v Avignonu in v Italiji, je v tem krasnem romanu popisano živo in lepo. Bralci spoznajo iz te knjige, kako so v tistih burnih časih revolucij, vojska in kuge ljudje živeli, se borili za ljudske pravice, trpeli pod cerkvenim in plemiškim pritiskom, ljubili in umirali. Roman obsega 817 strani in velja 4 K, s pošto 4 K 30 v. Kdor hoče brati kaj mičnega, kaj lepega in podučnega, naj bere to knjigo, seveda jo mora brati s pozornostjo in s prevdankom, če hoče spoznati njene lepote in sprevideti njene globokoumne nauke.

Gospodarstvo.

Kaj pravi bivši klerikalni dež. glavar pl. Šuklje o deželnem davku na zasebno vino.

(Dalje.)

Vsi ugovori namreč proti tej davščini naslanjajo se na čisto napačno podlago. Trdi se, da se bo vinski davek odvalil na producente in tako cena znižala vinskemu pridelku. Po vsem zgrešeno logično umovanje! Gospoda namreč povsem prezira dejstvo, da itak uže imamo državno vinsko užitnino z deželno doklado vred. Tu se ne gre za vpeljavo **novega davka** *), temveč zgolj za **razširjanje uže obstoječega davka na vso množino v deželi konzumiranega vina.** Vinske cene so uže urejene ob obstoječi užitnini, katera je ena izmed faktorjev, učinkujočih ceno vinskega pridelka. Pri prodaji, oziroma nakupu vina se naravno nič ne oziramo na okolnost, ako ga kupi gostilničar ali vinotržec ali navaden zasebnik. Istotako je za ceno popolnoma irelevantno, ali je kupljeno vino namenjeno za »zaprto« mesto ljubljansko, kjer je vse podvrženo vinskemu dachu, ali za ostalo deželo, kjer le gostilničar ali javni vinotoč plačuje vinsko užitnino. To je povsem jasno in kdor obstinatio poudarja kaj drugega, **greši proti najprostejšim prvotnim načelom finančne in narodno-gospodarske vede. Zberite okoli sebe vse znamenite učitelje in pisatelje na širokem polju narodne ekonomije ter predložite njihovi razzodbi to preporno vprašanje, in smelo trdim, da ne boste našli**

*) Sicer pa zelo dvomim, ali bi se kak konzumni davek dal od konzumenta odvaliti na producenta. Možnosti slične odvalitve si teoretično niti konstruirati ne morem.

niti enega, kateri bi z znanstvenim orožjem mogel ovreči moje tozadevno prepričanje.

Vinski producent od te davščine na »zasebno« vino tedaj ne more imeti gnotne izgube, pač pa priznavam da pride glede svoje produkcije pod neko kontrolo, neko nadzorstvo. In to ni nikomur ljubo! Zlasti odurna je misel, da bi na primer državni finančni stražnik mogel stikati po naših kletah in vinskih shrambah. Njegova zelena uniforma je brezdvomno najmanj priljubljena med vsemi cesarskimi uniformami. Deželnemu dacarju, kojemu je že po obstoječih pisanih in nepisanih navodilih strogo zaukazano, da mu je vljudno postopati z občinstvom ter se skrbno izogibati vsakega nepotrebnega šikaniranja davkoplačevalcev, se bodo pač naši vino-rejci mnogo laglje privadili, toda priljubljen gost tudi tak deželni uslužbenec ne bo nikoli, in s slavaloki ga gotovo nikjer ne bodo sprejemali.

Navzlic tej neprijetnosti, neizogibno združeni z uvedbo deželne užitnine na »zasebno« vino, trdim na ves glas: Baš v interesu zlasti dolenjskega kmeta vino-rejca je, da čim preje uvedemo tako nadzorstvo! In zakaj? Oglejte si enkrat našega Dolenjca! Mož je veseljak, dobrodušen in gostoljuben, a pri tem skrajno — lehkomišeln dobroživček. Kadar je na jesen potrgal in izprešal svoj vinski pridelek, hodi kaj pogostoma pogledat v zidnico, kaj dela vinska kapljica v sodu. Pa ne gre sam na vinsko poskušnjo, saj ni dobro samotariti v kleti! S seboj pripelje par sosedov, in če druge tovaršije ni in mož zagleda kakega tujca blizu svojega hrama, kliče in vabi ga, naj se pride prepričati, »kakega smo pridelali«. Prijazni običaji, a vendar nad vse kvarni narodnemu gospodarstvu in ljudski imovitosti! Posledica je po navadi, da je meseca februarja ali marca — sod prazen, a prazen je tudi žep dotičnega lahkoživega posestnika. Par mesecev se mu je dobra godila, potem nastane stradanje. Vse drugače bo, ako uvedemo deželno naklado na ves vinski konzum v deželi. Ker se bode dotični davek pobiral neposredno pred vinsko porabo, torej pred dejstvom, ki provzročuje in opravičuje obdačenje, se bodo sodi morali zapečati, izvzemši ono količino, katera bo po besedilu dotičnega deželnega zakona namenjena domači potrebi ter vsled tega davka prosta. Tista vinska potrata, katero sedaj povsod opazujemo po dolenjskih gorah in ž njo zvezana vinska zloraba, se bo tedaj vsaj silno omejila in otežkočila. Davek bo imel direktno vzgojevalni pomen in njegove posledice se bodo poznale zlasti z ozirom na varčnost, do katere bo primoran domači vinski producent.

(Dalje prihodnjič.)

Razširjajte „Slovenski Dom“.

Razno

* **Dremavost.** Dremavost kot nalezljiva bolezen se je doslej pojavljala le v krajih, kjer prebivajo zamorci, malokdaj je nastopila v Evropi. Pred kratkim je v dunajskem psihiatričnem društvu opisal dr. Pappenheim nenavaden slučaj te bolezni. 24letno dekle, ki ni podedovalo nikakršne bolezni, je večkrat tožilo o glavobolu. Kot šestleten otrok je padla in od takrat jo je večkrat bolela glava. Ko je dorasla, se je pričela pri nji pojavljati dremavost. Spala ni dolgo časa sicer, a zelo kreplo. Kadar je imela bolezenski napad in je zaspala, je sploh niso mogli zbuditi. Kmalu nato so se prikazovali še bolj čudni pojavi. Zaspala je kar hipno, ko je sedela ali hodila. Nekoč jo je celo povozila cestna železnica, ko je zaspala na cesti. Napadi so trajali vedno delj, včasih celo 48 ur. Zdravniki ji ne morejo pomagati, ker ne morejo spoznati vzroka bolezni. Dekle mora biti neprestano v bolnišnici.

* **Vino in pipa v rakvi.** »Slov. Dennik« poroča: V Aradu je umrl advokat Dominik Nikolič, velik veseljak. Nikolič si je kupil dva dni pred svojo smrtjo rakev, dal v njo steklenico tokajskega rdečega vina, zavojček tobaka, pipo, smodke, vžigalice, kos klobase in šunke in naročil, naj ga s tem pokopljejo, da bo imel na sodni dan — ko vstane od mrtvih — takoj pri roki vino in pipo.

* **Tatarska ljubezen.** Znano je, da so tatarski vodniki na Krymu zelo priljubljeni pri večjem delu žensk, ki prihajajo na Krym. Ženske se obnašajo napram njim mnogo ljubeznivejše nego dela to slavna policija, ki zlasti nerada vidi Tatarje na jaltskih promenadah. In ker na Ruskem nima vsakdo enakih pravic, je Tatarjem prepovedano, zadrževati se na obrežju. Ta prepoved ima sicer tudi svoje vzroke, kajti jaltska kronika škandalov je zelo bogata in Tatarji igrajo v njej veliko vlogo. Nekega dne je videl stražnik, pripoveduje »Ruskoje Slovo«, da je par tatarskih vodnikov sedlo na klop ob obrežju. Pozval jih je, naj odidejo. Tatarji so razen enega ubogali. Ko je pa stražnik ostal pri svoji zahtevi, ga je začel Tatar zmerjati, vsled česar ga je stražnik odvedel na policijo. Kmalu nato je prišla na policijo elegantna dama, bogata gospa K. iz Moskve, ter s solzami v očeh prosila, naj Tatarja izpuste, ker sta imela na obrežju zmenek. Policija se pa ni dala omehčati. In tedaj je dama prosila, naj jo aretirajo ter zapro skupaj s Tatarjem. Toda, niti te prošnje ji niso uslišali. Tekom dneva je prišla dama še štirikrat na policijo. Zvečer je bil protokol napisan in Tatarja so izpustili. Dama je na njega že čakala ter ga odpeljala v svoji elegantni ekvipaži.

* **Najstarejši časopis prenehal izhajati.** Predsednik kitajske republike Juanšikaj je za vedno zatrl časopis »King-Bao«. S tem je prenehal izhajati najstarejši časopis. V zgodovini časopisja zavzema časopis »King-Bao« pač prvo mesto. 1500 let je ta časopis na Kitajskem registriral najvažnejše dogodke sveta in takorekoč odločilno vplival na kitajsko družbo. V času, v katerem v Evropi niso imeli niti slutnje o tiskarstvu in časopisju, je Kitajec Gon-Chung izumil sredstvo za izdelovanje črk iz svinca in srebra in je ustanovil pod cesarjem Fin-Chuang-Tsangom leta 400

po Kr. r. časopis »King-Bao«, ki je dozdej izhajal. Začetkoma so ta časopis tiskali na desetih rumenih svilenih listih, ki so ga pošiljali samo višjim dostojanstvenikom. Zdaj je bil »King-Bao« najbolj razširjen časopis na Kitajskem. V dvorni knjižnici kitajskega cesarja so shranjeni interesantni dokumenti, ki se nanašajo na zgodovino tega časopisa. Glavni urednik tega časopisa so bili včasih zelo pogumni in patriotični. Tako je n. pr. v 5. stoletju glavni urednik tega časopisa osutil cesarskega princa Fin-Mo-Ling izdajstva, vsled česar so urednika grozno mučili in ga končno sežgali. Tudi moderne ideje je ta časopis širil že pred 900 leti. V 12. stoletju je bil namreč glavni urednik toliko pogumen, da je pozval vlado, naj opusti tradicijo in ceremonije in pošlje »pametne ljudi v Evropo, da se tam kaj nauče, vidijo in slišijo.« Zaradi tega je bil ta urednik, znani in slavni pesnik Gur-Nu-Čang, obglavljen. Njegovo glavo z odrezanimi ušesi in iztrganim jezikom so kazali po vseh mestih severnega Kitajskega.

* **Kako je pobegnil Napoleon z Elbe,** o tem pripoveduje urednik »Panara« župnik don Egisto Testa s Portoferraia mično dogodbo, ki čeprav ni morda popolnoma resnična, je vendar tako zanimiva, da jo registriramo. V tej dogodbi se pripoveduje, kako je šel veliki Korsikan po svojem izkrcanju na Elbi s Portoferraia k madoni, ne da bi — kakor radi pripovedujejo Angleži — tam molil, temveč da bi dal na Korziko znamenje. Na nekem hriščku si je dal Napoleon, kakor so pripovedovali stari vaščani župniku, postaviti visok mlaj, s katerim je dal znamenje na otok Korziko, ki je oddaljen le 60 km in ki so ga na Korziki tudi prav lahko opazili. Napoleonu se je baje posrečilo od tam pripraviti svoj beg, ki se mu je čez par mesecev tudi posrečil. Napoleon je pobegnil na ribiški ladji, ki so jo pustile angleške stražne ladje skozi, ne da bi se jim zdela kar najmanj sumljiva. Poveljnik ene teh ladij je celo vprašal: »Ali prihajate od Portoferraia? Kako se godi Napoleonu? Ali še vedno sanja?« Odgovor na to je bil sledeči: »Godi se mu dobro in še vedno sanja o svojem povratku na Francsko.« Angleži so se smejali, toda na ribiški ladji so se tudi smejali, kajti bil je Napoleon sam, ki je odgovarjal Angležem.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Skrivnost

lahke, elegantne hoje.
Brez utrujenja. — Trpi
dalje kot usnje. — Pravi

56

PALMA kavčukov
podpetnik.

Dobiva se v vseh zadevnih trgovinah.

Ceno češko posteljno perje

1 kg sivoga očiščenega
2 K, boljše K 2.40, napol-
belo K 3.60, belo K 4.80,
prima mehko K 6.—, vele-
prima K 7.20. Najboljše
viste K 8.40, snežno belo
perje K 9.70.

Izdelane postelje iz neprodirnega rdečega
modrega, belega ali ru-
menega postelnega nankinga Izvrstno
napolnjeno! Pernica ali blazina, 180 cm
dolga, 116 cm široka K 10.—, K 12.—,
K 15.— in K 18.—, 2 m dolga, 140 cm
široka K 13.—, K 15.—, K 18.—, K 21.—.
Zglavnik 80 cm dolg, 58 širok K 3.—,
K 3.50 in K 4.—, 90 cm dolg, 70 cm širok
K 4.50, K 5.50 in K 6.—. Nepovoljno se
zamenja ali denar nazaj. — Natančni
ilustrovani cenik gratis in franko. 54
Benedikt Sachsel, Lobes št. 957, pri Plizju na Češkem.

*Lastna tovarna
ur v Svici*

1887

Zahtevajte „JUBILEJNI CENIK“ zastonj

1912

Fr. Čuden, Ljubljana

Priporočam svojo veliko zalogo

čevljev

od navadnih jako trpežnih do naj-
finjših, kakor tudi **lovskih** in **te-
lovadnih** čevljev. **Dokolenice**
(gamaše) in **galoše** vedno v zalogi.
Na zahtevo tudi po meri.
**Popravila cenj. odjemalcem točno
in solidno.**
Z odličnim spoštovanjem 58
A. OMERZA
izdelovalec in zaloga čevljev
v Krškem.

Izšla je

edino prava, starodavna BLASNIKOVA

Zahtevajte le Blasnikovo Pratico, ker le ta je
edino prava, starodavna Pratica. Ne dajte se premotiti s
kako drugo podobno Pratico in kupujte le Blasnikovo,
ker to Pratico so tudi Vaši pradedje in dedje najraje imeli.

VELIKA
PRATIKA
za navadno leto
1913,
ki ima 365 dni.

V Ljubljani.
Natisnili in založili J. Blasnik-ovi nasledniki.
Vse tiskovne pravice prihranjene.

Le ona Pratica, ki ima na prvi strani tako podobo,
kakršna se vidi tu, je prava starodavna Pratica.
Zahtevajte torej le Blasnikovo „Veliko Pratico“,
kterea se drži gesla: „Vse za vero, dom, cesarja!“

Cena 24 vinarjev.

Naša Pratica prinaša tudi letos mnogo zanimivih podob.
Držite se Vaše stare prijateljice Velike Pratique, ktere ste
najbolj navajeni.

Dvignjene v soboto, dne 24. avgusta 1912.
Trst: 6, 37, 11, 8, 55.
Linc: 56, 66, 46, 4, 24.
Praga: 51, 80, 49, 33, 85.

**Razširjate od hiše
do hiše „Slov. Dom“.** Dvignjene v sredo, dne 28. avgusta 1912.

Kri! in dober zajutrak dosežejo odrasli in otroci,
bolni in zdravi. Polovico stroškov prihranite

Moč! v gospodinjstvu na kavi, sladkorju
in mleku, ako pijete **SLADIN,**

Zdravje! to je dr. pl. Trnkóczyja
SLADNI ČAJ.

En zavoj velja 60 vin. Dobiva se povsod.
Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po
povzetju pod naslovom v glavni zalogi.

Lekarna pl. Trnkóczy
v Ljubljani zraven rotovža.

10 zapovedi
za kmetovalca in 10 zapovedi za zdravje, vsake
posebej na papirju tiskane, dobi vsak človek
zastonj, tudi po pošti, ako po nje piše v lekarno
Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani.

Med bralce tega lista
razdelimo **3000** parov

izbornih, veleelegantnih
čevljev iz trpežnega usnja
kakor kažejo slike, ker
hočemo, da se spozna
našo firmo 49

Samo delo t. j. K 13.75
za 3 pare čevljev se plača
čevlji stanejo drugače K 42.—

Pošljemo vsakemu po iz-
beri in na popolno zado-
voljnost 3 pare moških ali
ženskih čevljev vsake
številke

Prememba dovoljena, radi tega nobenega rizika. Pošilja se proti
povzetju ali če se vplača denar naprej. Razpošiljanje po prvi
katoliški eksportni hiši.

Franc Humann, Dunaj II. Aloisgasse št. 3.H 9.
Šele iz vašega priporočila pričakujemo dobiček.

Domače podjetje! Lastna tovarna!

Priporočilo!

Ozirajte se pri nakupovanju oljnatih barv, lakov,
firnežev in vseh v barvno stroko spadajočih pred-
metov na domačo trdko 48

Premrl & Jančar,

Ljubljana, Dunajska cesta 20. Kolodvorska ulica 18.

Ceniki brezplačno!

Najboljša kakovost! **Najnižje cene!**

SAMO 6 DNI! z brzoparniki Francoske dru-
žbe. Edina najkrajša vožnja čez

HAVRE NEW-YORK

Veljavni vozni listek za vse
razrede franc. linije dobiš le pri

ED. ŠMARDA

oblastveno potrjena pisarna
Ljubljana, Dunajska cesta 18
nasproti gostilni „pri Figovcu“.

Vozni listek za Ameriko in
nazaj v staro domovino, po najnižji ceni. Izdaja voznih listkov
po vseh železnicah, prirejanje zabavnih vlakov.

Vsa pojaenila istotam radovoljno in brezplačno.

brzoparniki
»La Provence«, »La Savoie«,
»La Lorraine«, »La Toureine«,
»Rochambeau«, »Le Chicago«.